

Crime Prevention Strategies Based on the Activity of High School Students on Betting Websites

Received: 08, June, 2023

Accepted: 05, August, 2023

Article type: Research Article

PP: 95-120

DOI:

[10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552](https://doi.org/10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552)

Mohammad Zare Abadansari

PhD Candidate in Sports management, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran (Corresponding Author). Email: mmdzare19957m@gmail.com

Mehrdad Moharramzadeh

Professor in Sports Management Department, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran. Email: mmoharramzadeh@yahoo.com

Nasrin Azizian Kohn

Associate Professor in Sports Management Department, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran. Email: uma.ac.ir@n.azizian

Abstract

Background and objectives: The increasing use of virtual space and restrictions on leisure programs have caused some people to participate in it in their free time, despite being aware of the criminality of being on betting sites, and if this issue continues, an addiction to continuous activity on betting sites will be formed. which has many negative consequences, especially in the student group. Therefore, the aim of the present study was to investigate crime prevention strategies based on the activities of high school students in betting sites.

Methodology: In terms of its objectives, this study is of an applied research type and carried out qualitatively using descriptive phenomenology approach. The participants in the research were university faculty members in the department of psychology, counseling and sports management, high school students involved in the betting process, and students' parents in 2023. A sample of sixteen individuals were selected from the mentioned people. The data collection tool was a semi-structured interview with open questions. In order to gain a deeper understanding of the research content, the interviews were conducted in a semi-structured manner. In order to finalize the research, validity and reliability criteria were used.

Findings: By analyzing the data obtained from the participants in the research, the crime prevention strategies based on the activities of high school students in betting sites were divided into 48 subthemes in the form of six main themes (the role of the police force, the role of the family, the role of the individual, the role of the peer group, the role of leisure programs and the role of counselors).

Results: The concepts identified in this research help to reduce the activity of students on betting sites and ultimately prevent cybercrimes resulting from cyberspace.

Keywords: Crime prevention, Students, Betting sites, Leisure, Cyberspace.

Citation(APA): Zare Abadansari, Mohammad; Moharramzadeh, Mehrdad; Azizian Kohn, Nasrin. (2023). "Crime Prevention Strategies Based on the Activity of High School Students on Betting Websites", *Journal of Social Order*, 15(3), pp. 95-120. Doi: [10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552](https://doi.org/10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552)

راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی

چکیده

زمینه و هدف: استفاده روزافزون از فضای مجازی و محدودیت در برنامه‌های فراغتی سبب شده است تا برخی افراد در زمان‌های آزاد خود علی‌رغم آگاهی از مجرمانه بودن حضور در سایت‌های شرط‌بندی، به مشارکت در آن بپردازند و چنانچه این موضوع استمرار یابد، اعتیاد به فعالیت مستمر در سایت‌های شرط‌بندی شکل می‌گیرد که پیامدهای منفی بسیاری به‌خصوص در گروه دانش‌آموزی به‌دنبال دارد؛ بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی بود.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است و به روش کیفی با استفاده از رویکرد پدیدارشناسی توصیفی انجام شد. افراد مشارکت‌کننده در پژوهش را اعضای هیئت‌علمی دانشگاه در گروه روان‌شناسی، مشاوره و مدیریت ورزشی، دانش‌آموزان مقطع متوسطه درگیر در فرایند شرط‌بندی و والدین دانش‌آموزان، در سال ۱۴۰۲ تشکیل می‌دادند؛ که نمونه‌شانزده نفری از افراد ذکر شده انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با پرسش‌های باز بود. برای دستیابی عمیق‌تر به محتوای پژوهش، مصاحبه‌ها به‌صورت نیمه‌ساختاریافته انجام شد. به‌منظور معتبرسازی نهایی پژوهش از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اعتماد استفاده شد.

یافته‌ها: با تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از مشارکت‌کنندگان در پژوهش، راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را ۴۸ مضمون فرعی در قالب شش مضمون اصلی (نقش نیروی انتظامی، نقش خانواده، نقش فرد، نقش گروه همسالان، نقش برنامه‌های فراغتی و نقش مشاوران) تشکیل می‌دادند.

نتیجه‌گیری: مفاهیم شناسایی شده در این پژوهش، به کاهش فعالیت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی کمک شایانی می‌کند و در نهایت سبب پیشگیری از جرائم سایبری منتج از فضای مجازی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: پیشگیری از جرم، دانش‌آموزان، سایت‌های شرط‌بندی، اوقات فراغت، فضای مجازی.

دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۸

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۱۴

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: ۹۵-۱۲۰

شناسه دیجیتال (DOI):

[10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552](https://doi.org/10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552)

محمد زارع آبندانسری

دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران (نویسنده مسئول). رایانامه:

mmdzare19957m@gmail.com

مهداد محرم‌زاده

استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

mmoharramazadeh@yahoo.com

نسرین عزیزیان کهن

دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

uma.ac.ir@n.azizian

استناد (APA): زارع آبندانسری، محمد؛ محرم‌زاده، مهداد؛ عزیزیان کهن، نسرین. (۱۴۰۲). «راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی». نشریه علمی انتظام اجتماعی، ۱۵(۳)، صص ۹۵-۱۲۰.

شناسه دیجیتال: [10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552](https://doi.org/10.22034/ENTEZAM.2023.1274732.2552)

از زمان‌های گذشته تا به امروز در هر دوره‌ای از زندگی بشر، ارتکاب جرم توسط افراد جامعه، معضل بسیار مهمی بوده است که دغدغه کارکنان حوزه امنیت را به دنبال دارد (رحمتی و همکاران، ۱۴۰۰). جرم، نادیده گرفتن مهم‌ترین آداب و ارزش‌های حاکم با عبور از خط قرمزها و هنجارهای مورد تأیید جامعه است که سازمان‌های مقابله‌کننده با همراهی جامعه به آن رفتارهای خلاف عرف پاسخ کیفی می‌دهند (صالحی، ۱۳۹۸). رفتارهای انحرافی به‌مثابه یکی از آسیب‌های اجتماعی است، که برخلاف هنجارها و فرم‌های اجتماعی از فرد سرزده و کارکرد وی را مختل کرده و به‌تبع آن کارکرد خانواده و جامعه را نیز تحت الشعاع خود قرار می‌دهد. (میری و همکاران، ۱۴۰۲). در همین راستا، پیشگیری از جرم با راهبردها و تدابیر مختلف به دنبال حذف عامل خطر و یا کاهش تأثیر وقوع جرم بر جامعه است که در این مسیر از اقدامات تربیتی و اعمال قوانین استفاده می‌کند؛ به‌طور کلی پیشگیری از وقوع جرم، اعمالی را شامل می‌شود که هدف نهایی آن، کم کردن احتمال بروز ارتکاب جرم، محدودتر کردن دامنه ارتکاب جرم و حتی مشکل کردن انجام آن از سوی افراد است (ذوالفقاری و فعال، ۱۳۹۴).

یکی از جرائمی که با سهولت دسترسی به ابزارهای ارتباطی و فضای مجازی شکل می‌گیرد، جرائم سایبری است (کتانچی و پورقهرمانی، ۱۳۹۸). فناوری اطلاعات و ارتباطات طی دهه‌های اخیر، جدای از تأثیرات مثبت و منفی آن در عرصه جهانی، به‌عنوان ابزاری کارآمد در راستای ارتقای سطح دانش بشری مطرح شده است؛ زیرا می‌تواند زمینه پرورش تفکر، شکوفایی استعداد، افزایش مهارت‌های فردی و اجتماعی و آموزشی را برای افراد فراهم نماید؛ با این حال، در عصر کنونی با افزایش دسترسی به اینترنت و استفاده گسترده از تلفن‌های هوشمند توسط افراد در فضای مجازی که شاید یکی از مدرن‌ترین محیط‌های مؤثر در تربیت به‌شمار می‌آید، تبدیل به یک منبع نگران‌کننده شده است و تربیت و پرورش فضائل اخلاقی در کودکان و نوجوانان را در فضای سایبری به موضوع روز نهادهای علمی و فرهنگی تبدیل کرده است. (بادامی و همکاران،

۱۴۰۱). فضای اینترنتی یا به عبارت دیگر فضای مجازی و رایانه‌ای، تکه‌های تقریباً نامحدود فرهنگ و یادگیری را ارائه می‌دهد و پرورشگاهی برای رشد و گسترش ذهن جوانان و کودکان است. این فضا، منبع دانش و محل تکامل ایده‌های تازه است و مانند منبعی وافر از سرگرمی‌های شگفت‌انگیز در یک جهان مجازی است؛ جهانی که شخص می‌تواند با سهولتی جادویی تقریباً هر چیزی را با فشار یک انگشت به دست آورد. با وجود همه این‌ها، فضای مجازی، چالش‌های جدی را نیز خصوصاً برای کودکان و جوانان ایجاد کرده است (آبابایی، ۱۳۸۹).

به‌طور کلی، مسئله تفریح و سرگرمی به‌عنوان حوزه‌ای مهم از تجربه زیسته انسانی، همواره مورد توجه محققان و جامعه‌شناسان بوده است. برخی از محققین معتقدند سبک گذران اوقات فراغت در هر جامعه‌ای، ریشه در هویت ملی مردم دارد و تحت تأثیر فضاهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی حاکم بر آن جامعه، دستخوش تغییرات می‌شود (رحیم‌پور ازغدی و کرمانی، ۱۴۰۱). بنابراین جوامعی که در اندیشه بهبود وضع موجود و تدارک آینده بهتر برای خود هستند، توجه به اوقات فراغت را به‌ویژه در گروه سنی نوجوانان دانش‌آموز سرلوحه کار خود قرار می‌دهند؛ زیرا این افراد سرشار از انرژی، با استعدادهای بالقوه و آینده‌سازان جامعه شناخته می‌شوند. هیچ جامعه سالمی نمی‌تواند نسبت به زمان آزاد اعضایش بی‌توجه باشد؛ در صورتی که این بی‌توجهی گاه در جامعه ما وجود دارد و هرچند در جامعه جهانی بررسی رفتارهای افراد جامعه به‌ویژه رفتارهای بهداشتی و سبک زندگی آنان امری ضروری است، این امر در جامعه ما مغفول مانده است (ساعت‌چیان و همکاران، ۱۴۰۲).

در همین راستا، اوقات فراغت در سنین دانش‌آموزی موضوعی بسیار مهم است. اساساً دوران نوجوانی و دانش‌آموزی یکی از مهم‌ترین دوره‌های زندگی در جریان فرایند رشدی انسان است و تأثیر بسیار زیادی بر دیگر دوره‌های زندگی فرد دارد. دوره نوجوانی مرحله عبور از گروه کودکی به بزرگسالی است و معضلات و بحران‌هایی که در این دوره وجود دارد؛ از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته‌اند. همچنین با توجه به این‌که فرایند شکل‌گیری شخصیت

فردی و اجتماعی افراد در این دوره شکل می‌گیرد؛ ضروری است تا به ابعاد مختلف کیفیت زندگی در این دوره توجه بیشتری شود که اوقات فراغت و نحوه گذران آن یکی از این موارد می‌باشد (نیک‌منش و زند و کیلی، ۱۳۹۴). در چند سال اخیر، پیشرفت‌های فناوریانه و سهولت دسترسی به فناوری‌های ارتباطی سبب شده است تا دانش‌آموزان به‌سادگی از این ابزارهای رسانه‌ای و به‌خصوص تلفن همراه استفاده کنند. این سهولت در دسترسی به تلفن همراه و استفاده بیش‌ازاندازه از آن منجر شده تا پیامدهای منفی زیادی در زندگی دانش‌آموزان ایجاد شود؛ چراکه بیشتر زمان اوقات فراغت این گروه از افراد با گذراندن وقت در شبکه‌های مجازی سپری می‌شود و این موضوع می‌تواند خطرات و آسیب‌های جبران‌ناپذیری را برای فرد و به‌طور کلی جامعه دربرداشته باشد (منصورآبادی و همکاران، ۱۴۰۰).

گسترده‌گی و پیشرفت فضای مجازی مانند سایر دستاوردهای بشر در کنار منافع غیرقابل‌انکار آن، مشکلات و معایبی را نیز ایجاد می‌کند؛ که راه‌اندازی و رواج بازی‌های قمار و شرط‌بندی اینترنتی از آن جمله است. قمار و شرط‌بندی یکی از انواع بازی‌های مخرب و خانمان‌سوز است که با عنوان فریبنده «ورزش فکری» بر مفاسد آن سرپوش گذاشته می‌شود و از نظر اسلام این بازی ناسالم از گناهان کبیره و حرمت آن از ضروریات دین و مقتضای ادله اربعه است (خالقی و فرخی‌نیا، ۱۴۰۰). ناگفته نماند که در دین اسلام به‌جز ورزش‌هایی خاص نظیر شنا، سوارکاری و تیراندازی، که انجام شرط‌بندی در آن مشروع است، انجام شرط‌بندی در دیگر ورزش‌ها حرام است. در کشور ایران نیز فعالیت‌های مرتبط با قمار و شرط‌بندی، جرم محسوب می‌شود و افراد متخلف تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند. اساساً قمار و شرط‌بندی یک فعالیت پرخطر هستند که فناوری‌های جدید ارتباطی منجر به توسعه انواع جدید و آنلاین (برخط)، مانند شرط‌بندی ورزشی، با دسترسی شبانه‌روزی شده است؛ و جوانان به‌عنوان گروهی از جامعه شناسایی شده‌اند که ممکن است در برابر آسیب‌های مرتبط با شرط‌بندی آسیب‌پذیرتر باشند (نیمسوک و همکاران^۱، ۲۰۲۲).

1. Nyemcsok, C., Pitt, H., Kremer, P., & Thomas, S. L.

فعالیت‌های مرتبط با قمار و شرط‌بندی در بین دانش‌آموزان زیاد دیده می‌شود و دارای عوارض جانبی منفی بسیاری است (بارسولای^۱، ۲۰۲۲).

تأثیر آسیب‌های منفی مرتبط با شرط‌بندی صرفاً بر شخص محدود نمی‌شود و پیامدهای منفی قابل‌توجهی نیز بر خانواده‌ی افراد مشارکت‌کننده برجای می‌گذارد (گودوین و همکاران^۲، ۲۰۱۷). تبلیغات قمار آنلاین (برخط)، امروزه در شبکه‌های اجتماعی به‌صورت نامحدود وجود دارد و بزرگسالان جوان را به‌راحتی و مستقیماً به وبسایت‌های قمار آنلاین (برخط) هدایت می‌کند و خودکنترلی آن‌ها را به چالش می‌کشد (دی‌جانز و همکاران^۳، ۲۰۲۳). بنابراین در حال حاضر، دسترسی به سایت‌های شرط‌بندی ورزشی بسیار آسان است، و دارای ویژگی‌های جذاب بسیاری برای مخاطبان است (ایتاک و همکاران^۴، ۲۰۲۲). مشارکت و فعالیت افراد جامعه در سایت‌های شرط‌بندی و قمار، در نهایت سبب آسیب‌های جسمانی و روانی، مشکلات مالی و قانونی، و یک عامل بسیار مهم در بروز رفتارهای پرخطر می‌شود (گرنیت و پوتنزا^۵، ۲۰۲۲). برخی دیگر از پیامدهای منفی حاصل از مشارکت افراد در سایت‌های قمار، شامل آسیب‌های مالی، تعاملات اجتماعی و خانوادگی، پریشانی عاطفی، مشکلات مرتبط با سلامتی، آسیب‌های فرهنگی، مسائل کاری و فعالیت‌های مجرمانه است (لانقام و همکاران^۶، ۲۰۱۵). در همین راستا طبق پژوهشی که مستقیماً تأثیر مشارکت نوجوانان در سایت‌های شرط‌بندی و قمار را بررسی کرد، این آسیب‌ها شامل گذراندن زمان بیشتر برای بازی آنلاین (برخط)، کاهش فعالیت بدنی و بی‌توجهی به سلامت فردی، اجتناب از فعالیت‌های مهم زندگی، کاهش فرایندهای اجتماعی شدن، دشواری در شکستن میل بازی قمار آنلاین (برخط)، نادیده‌گرفتن تعهدات کاری و شخصی و بیماری‌های مختلف روانی است (بادیمن و همکاران^۷، ۲۰۲۲).

1. Barsulai

2. Goodwin, B. C., Browne, M., Rockloff, M., & Rose, J.

3. De Jans, S.

4. Etuk, R., Xu, T., Abarbanel, B., Potenza, M. N., & Kraus, S. W.

5. Grant, J. E., & Potenza, M. N.

6. Langham, E., Thorne, H., Browne, M., Donaldson, P., Rose, J., & Rockloff, M.

7. Budiman, R., Romadini, N. A., Aziz, M. A. H., & Pratama, A. G.

باتوجه به موارد بیان شده می‌توان گفت پدیده شرط‌بندی ورزشی به‌عنوان یک آسیب اجتماعی محسوب می‌شود که در سال‌های اخیر گروه‌های سنی پایین جامعه را نیز با خود درگیر کرده است؛ و چنانچه مشارکت دانش‌آموزان در این سایت‌ها استمرار یابد، پیامدهای منفی بسیاری برای آن‌ها به‌دنبال دارد. همچنین علی‌رغم لزوم توجه به اوقات فراغت مناسب برای دانش‌آموزان، کمبود برنامه‌های فراغتی برای آن‌ها سبب شده تا گرایش بیشتری به مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی داشته باشند که باید به‌منظور مقابله با آن چاره‌ای اندیشید. در ضمن باتوجه به این‌که در کشور ایران، مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی به هر نحوی، جرم محسوب می‌شود؛ لازم و ضروری است تا آگاهی‌های لازم در این خصوص به گروه‌های مختلف جامعه و به‌خصوص دانش‌آموزان داده شود. باتوجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به‌دنبال آن است که با ارائه راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی، زمینه‌های ورود دانش‌آموزان به این سایت‌ها را کاهش داده و درنهایت سبب کاهش آسیب‌های روانی و جسمانی در آنان شود؛ لذا سؤال اصلی پژوهش به شرح زیر است: راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی شامل چه عواملی است؟

پیشینه و مبانی نظری

الف) پیشینه

آلوچ^۱ (۲۰۲۲)، در پژوهش خود بیان کرد: آگاهی والدین در مورد آسیب‌های شرط‌بندی ورزشی، موضوعی بسیار مهم است که باید به آن توجه شود. پاولوری^۲ (۲۰۲۲)، در پژوهش خود بیان کرد: برخی از عواملی که نوجوانان را به فعالیت در سایت‌های شرط‌بندی تشویق می‌کند شامل داشتن تجربه یادگیری فعالیت در سایت‌های شرط‌بندی، عوامل محیطی، عدم اشتغال

1. Aluoch, J.
2. Pawalluri, T.

و اعتیاد است. موریرا و همکاران^۱ (۲۰۲۳)، در پژوهش خود بیان کردند: افراد مجردی که به صورت انفرادی زندگی می‌کنند، سطح تحصیلات پایینی دارند و دچار مشکلات مالی هستند؛ بیشتر در معرض آسیب سایت‌های شرط‌بندی قرار می‌گیرند. نتایج تحقیق نادری (۱۴۰۱)، نشان می‌دهد: انگیزه شرط‌بندی در طبقات بالای جامعه عمدتاً سرگرمی و لذت از هیجان ناشی از شرط‌بندی؛ و در طبقات پایین، بهره‌گیری از جنبه‌های اقتصادی آن است که آن‌ها را به شرکت در شرط‌بندی آنلاین (برخط) سوق می‌دهد. نتایج پژوهش کبیری و همکاران (۱۴۰۱)، نشان داد: فشارهای اقتصادی عینی با میانجیگری فشار ذهنی، عواطف منفی و انگیزه‌های انحرافی بر شرط‌بندی‌های ورزشی غیرقانونی آنلاین تأثیرگذارند. صیفوریان و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهش خود بیان کردند: حمایت اجتماعی ادراک‌شده می‌تواند عاملی کارآمد در کاهش سطح گرایش به شرط‌بندی و همچنین تعدیل‌کننده تکانشگری داشته باشد.

نتایج پژوهش کشر و همکاران (۱۳۹۹)، نشان داد: آثار نامطلوب شرط‌بندی دارای ابعاد فردی و اجتماعی است. در مؤلفه علل گرایش به شرط‌بندی، مقوله‌های «آزمون شانس، محرک‌های محیطی و بهبود وضعیت روحی» تعیین شد. مقوله آزمون شانس شامل دستیابی به منافع مادی و بهره‌برداری از شانس؛ محرک‌های محیطی شامل تبلیغات جذاب و توصیه اطرافیان؛ و بهبود وضعیت روحی - روانی شامل تجارب متفاوت تفریحی و رفع ناراحتی‌های روحی است. در مقوله راهکارهای کاهش آسیب‌های شرط‌بندی، مقوله‌های «نظارت و کنترل، آموزش رسانه‌ای و توانمندسازی روانی» تعریف شدند. نظارت و کنترل شامل نظارت خانواده و سازمان‌ها؛ آموزش رسانه‌ای شامل اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی؛ و نهایتاً توانمندسازی روانی شامل فراهم کردن تفریحات و ارائه مشاوره‌های تخصصی است. برای کاهش آسیب‌های شرط‌بندی، سازمان‌های متولی باید به راهکارهای پیشگیرانه برای مقابله با عوارض منفی این پدیده توجه کنند. نتایج تحقیق سلطان حسینی و سلیمی (۱۳۹۸)، نشان داد مهم‌ترین عوامل مشارکت در شرط‌بندی به ترتیب شامل عوامل اقتصادی و

1. Moreira, D., Azeredo, A., & Dias, P.

مالی، حرص و طمع، هیجان و اعتیاد به شرط‌بندی بودند. محسنی سرشت و عیدی (۱۴۰۱)، بیان کردند: مشوق‌های اجتماعی، انگیزاننده‌های فضای مجازی، وسوسه‌انگیزی، لذت‌بخشی به‌عنوان انگیزه‌های گرایش به شرط‌بندی و همچنین پیامدها شامل ابعاد اجتماعی، قانونی و فردی بود؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود که اقدامات قانونی مانند نظارت پلیس فتا بر سایت‌ها و همچنین جهت کاهش گرایش جوانان به این فضاها، فعالیت‌های جایگزین مناسب در دستور کار قرار گیرد. نظری فر و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش خود بیان کردند: احساس تعلق به خانواده فرد، دوستان نامطلوب، بیکاری و فقر و محدودیت‌های درآمدی در ارتکاب به جرم در فضای مجازی (سایبری) تأثیر دارد.

(ب) مبانی نظری

جرم: جرم از نظر دورکیم شامل اعمال و رفتارهایی می‌شود که احساسات مردم را جریحه‌دار کند و به‌منظور برخورد با این رفتارهای ناپه‌نچار، سازمان‌های قانون‌گذار برای آن مجازات‌هایی را در نظر می‌گیرند تا از تکرار آن توسط دیگران جلوگیری کنند و فرد خاطی به سزای عملش برسد (جاویدی، ۱۳۹۵). جرم، نادیده گرفتن مهم‌ترین آداب و ارزش‌های حاکم با عبور از خط قرمزها و هنجارهای مورد تأیید جامعه است که سازمان‌های مقابله‌کننده با همراهی جامعه به آن رفتارهای خلاف عرف پاسخ کیفری می‌دهند (صالحی، ۱۳۹۸).

پیشگیری از جرم: پیشگیری از جرم با راهبردها و تدابیر مختلف به‌دنبال حذف عامل خطر و یا کاهش تأثیر وقوع جرم بر جامعه است که در این مسیر از اقدامات تربیتی و اعمال قوانین استفاده می‌کند. به‌طور کلی پیشگیری از وقوع جرم، اعمالی را شامل می‌شود که هدف نهایی آن، کم‌کردن احتمال بروز ارتکاب جرم، محدودتر کردن دامنه ارتکاب جرم و حتی مشکل کردن انجام آن از سوی افراد است (ذوالفقاری و فعال، ۱۳۹۴). بنابراین، مفهوم پیشگیری از جرم نظیر مجموعه‌ای از شیوه‌ها و چاره‌اندیشی‌های مناسب و کاربردی می‌باشد که هدفش کاهش و یا دشوار و غیرممکن ساختن بروز پیشامد جنایی در جوامع مختلف است (حاجی‌تبار فیروزجائی، ۱۳۹۸).

نقش ورزش در پیشگیری از جرم: ورزش یک فعالیت نهادینه شده است که باتوجه به نقش سرگرم کننده و هیجان انگیزش برای مشارکت کنندگان؛ می تواند توجه افراد را از محیط و فعالیت های جنایی منحرف کند که عامل مهمی در پیشگیری از کنترل جرم محسوب می شود (آندرز^۱، ۲۰۰۳). به نوعی با فعالیت های ورزشی می توان گرایش های مهاجمانه بزهدکاران را تا حدود زیادی کاهش داد و با آموزش و پرورش، فرهنگ سازی و توسعه عواملی که در بروز خشونت فردی نقش دارند؛ مسیرهایی که افراد را در معرض خطر قرار می دهد، مسدود کرد و به کنترل مطلوب این فرایند اجتماعی کمک کرد (دهقان قهفرخی و رشیدلمیر، ۱۳۹۸).

شرط بندی: شرط بندی و بخت آزمایی از جمله رفتارهای نابهنجاری است که با دخیل کردن شانس در دستیابی به آثار مورد نظر افراد را از کار و فعالیت اقتصادی مولد باز می دارد (خانعلی پور و اجارگاه و عظیمی، ۱۳۹۹).

اوقات فراغت: اوقات فراغت، فعالیتی است که اعضای جامعه فارغ از اجبارهای محیط کار و الزامات زندگی، از طریق آن استعداد های خود را توسعه بخشیده، شخصیت خود را گسترش می دهند. چگونگی گذران اوقات فراغت، بازتابی از شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هر جامعه است که استفاده مطلوب از این اوقات می تواند تأثیر درخور توجهی در بهبود کیفیت زندگی اجتماعی و اقتصادی افراد جامعه داشته باشد (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰).

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است و به روش کیفی با استفاده از رویکرد پدیدارشناسی توصیفی انجام شد. هدف پژوهش، شناسایی راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش آموزان مقطع متوسطه در سایت های شرط بندی بود و به همین جهت از روش پدیدارشناسی و به منظور تجزیه و تحلیل داده های مصاحبه از شیوه کلاسی (۱۹۷۸) استفاده شد. افراد مشارکت کننده در پژوهش حاضر را اعضای هیئت علمی دانشگاه در گروه روان شناسی، مشاوره و

1. Andrews JP, Andrews GJ.

مدیریت ورزشی، دانش‌آموزان مقطع متوسطه درگیر در فرایند شرط‌بندی و والدین دانش‌آموزان، در سال ۱۴۰۲ تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند بود. در انتخاب نمونه‌های آماری از افرادی استفاده شد که موضوع مورد پژوهش را تجربه کرده‌اند و یا با آن ارتباط مستقیمی داشتند؛ بنابراین تجربه زندگی، تجربه کاری و علمی افراد مشارکت‌کننده و رضایت کامل افراد از حضور در مصاحبه و توانایی آنان در انجام مصاحبه و بازگو کردن مطالب، ملاک ورود و انتخاب نمونه‌ها در پژوهش قرار گرفت. ملاک خروج افراد از پژوهش نیز نبود تمایل کافی به ادامه همکاری با محقق و ناکافی و ناقص بودن اطلاعات دریافتی افراد مشارکت‌کننده در پژوهش بود.

ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه‌ساختار یافته با پرسش‌های باز بود. به‌منظور دستیابی عمیق‌تر به محتوای پژوهش، مصاحبه‌ها به‌صورت نیمه‌ساختاریافته با افراد مرتبط با پژوهش انجام شد. مدت زمان مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۴۰ دقیقه بود. برهمن اساس، در این پژوهش با شانزده نفر از افراد مرتبط با موضوع، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام گرفت. تا زمانی که از مصاحبه‌ها (شانزده مصاحبه) امکان استخراج مفاهیم کاملاً غیرتکراری وجود داشت؛ مصاحبه‌ها ادامه یافت. درنهایت، تمامی مصاحبه‌ها به‌دفعات گوش داده شد و محتوای حاصل از آن به‌صورت کلمه‌به‌کلمه نوشته شد و سپس، مراحل موردنظر در روش کلایزی به‌ترتیب اجرا، انجام گردید. درهمن‌راستا، برای معتبرسازی نهایی پژوهش از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اعتماد استفاده شد. به‌همین منظور مصاحبه‌ها پس از تجزیه و تحلیل در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و نظرات آنان در مورد مصاحبه‌ها اعمال و اصلاحات موردنیاز انجام گرفت و برای بررسی قابلیت اعتماد، از روش توافق درون موضوعی دو کدگذار استفاده شد. دو کدگذار متخصص و آشنا به روش کدگذاری و آشنا به موضوع مرتبط با پژوهش حاضر مصاحبه‌ها را کدگذاری کردند و درصد توافق بین دو کدگذار طبق فرمول زیر، ۸۰٪ به‌دست آمد. در جدول ۱، درصد توافق بین دو کدگذار نشان داده شده است.

$$100 \times \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} = \text{درصد پایایی}$$

جدول ۱. درصد پایایی بین دو کدگذار

شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد پایایی
۳	۱۵	۶	۲	۸۰٪
۶	۱۷	۷	۴	۸۲/۳۵٪
۱۲	۱۸	۷	۳	۷۷/۷۷٪
کل	۵۰	۲۰	۹	۸۰/۰۴٪

یافته‌ها

در جدول ۲، اطلاعات جمعیت‌شناختی افراد مصاحبه‌شونده نشان داده شده است.

جدول ۲. اطلاعات جمعیت‌شناختی افراد مشارکت‌کننده در پژوهش

خبرگان	سمت	جنسیت و تفکیک نفرات
گروه اول	اعضای هیئت‌علمی دانشگاه در گروه روان‌شناسی	۲ نفر آقا / ۱ نفر خانم
گروه دوم	اعضای هیئت‌علمی دانشگاه در گروه مشاوره	۲ نفر آقا / ۰ نفر خانم
گروه سوم	اعضای هیئت‌علمی دانشگاه در گروه مدیریت ورزشی	۱ نفر آقا / ۱ نفر خانم
گروه چهارم	دانش‌آموزان مقطع متوسطه درگیر در فرایند شرط‌بندی	۶ نفر آقا / ۰ نفر خانم
گروه پنجم	والدین دانش‌آموزان مقطع متوسطه درگیر در شرط‌بندی	۲ نفر آقا / ۱ نفر خانم

با تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از پژوهش، راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را ۴۸ مضمون فرعی در قالب شش مضمون اصلی (نقش نیروی انتظامی، نقش خانواده، نقش فرد، نقش گروه همسالان، نقش برنامه‌های فراغتی و نقش مشاوران) تشکیل می‌دهند. نتایج در جدول ۳، نشان داده شده است.

جدول ۳. راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های

شرط‌بندی

مضمون اصلی	مضمون فرعی
نقش نیروی انتظامی	برخورد قاطع نیروی انتظامی با افراد فعال در سایت‌های شرط‌بندی
	همکاری پلیس فتا با بانک‌ها به منظور مسدودی حساب افراد فعال در سایت‌های شرط‌بندی
	شناسایی و دستگیری گردانندگان سایت‌های شرط‌بندی
	برخورد با ادمین‌های کانال‌های تلگرامی و شبکه‌های مجازی تبلیغ‌کننده سایت‌های شرط‌بندی
	همکاری با صداوسیما برای تولید فیلم‌های آموزشی و فرهنگ‌سازی مناسب در ارتباط با

مضمون اصلی

مضمون فرعی

شرطبندی

همکاری با آموزش و پرورش در جهت توضیح پیامدهای منفی سایت‌های شرطبندی در مدارس
 قطع دسترسی به سایت‌های آنلاین (برخط) شرطبندی و قمار با همکاری سازمان‌های مربوطه
 تغییر ذهنیت افراد درباره کسب درآمد راحت از شرطبندی با همکاری سازمان‌های مربوطه

برخورداری از یک خانواده با هنجارهای رفتاری مناسب

عدم اعتیاد والدین و اعضای خانواده به مشارکت در سایت‌های شرطبندی

آگاهی والدین از پیامدهای منفی مشارکت در سایت‌های شرطبندی

نداشتن اعتیاد و مصرف نکردن مشروبات الکلی از سوی والدین

نظارت صحیح والدین بر فعالیت دانش‌آموزان در فضای مجازی

برخورداری از درآمد ماهیانه مناسب از سوی والدین

تنوع بخشیدن به برنامه‌های فراغتی دانش‌آموزان از سوی والدین

برخورداری از والدین با تحصیلات مناسب

دادن اعتماد به نفس مناسب به دانش‌آموزان در اوقات روزمره

تعامل مناسب و کاربردی والدین با دانش‌آموزان

رابطه عاطفی مناسب در والدین و فرزندان

پشتیبانی خانواده و بستگان از فرد مبتلا به قمار

عدم کنجکاوی و گشت‌وگذار در سایت‌های شرطبندی

ترک عادت مراجعه به سایت‌های قمار

قبول مشکل اعتیاد به شرطبندی

نداشتن اعتیاد به فعالیت مستمر در فضای مجازی

نداشتن اعتیاد به مواد مخدر و مشروبات الکلی

شناخت پیامدهای منفی شرطبندی و قمار از سوی فرد

افزایش خودآگاهی فردی

داشتن امید به آینده

اطمینان از برخورداری شغل مناسب بعد از اتمام دوران تحصیل

تغییر سبک زندگی به سمت پرتحرکی و انجام فعالیت‌های بدنی ورزشی

تخلیه هیجانات و انرژی فرد در طول روز با فعالیت‌های بدنی مناسب

توانایی کنترل رفتارهای فردی

یادگیری مهارت‌های کنترل خشم

توسعه کیفیت زندگی فردی

داشتن تعامل کاربردی با گروه همسالان

برخورداری از ارتباطات مناسب روزمره با دوستان غیرفعال در سایت‌های شرطبندی

عدم تشویق دوستان به بخت‌آزمایی در سایت‌های قمار و شرطبندی

تجربه دوستان در زمینه پیامدهای منفی مشارکت در سایت‌های شرطبندی

نقش خانواده

نقش فرد

نقش گروه
همسالان

مضمون اصلی	مضمون فرعی
	وجود تفریحات، بازی‌ها و برنامه‌های فراغتی متعدد در زندگی دانش‌آموزان
	درگیر شدن در فعالیت‌های لذت‌بخش
نقش برنامه‌های فراغتی	داشتن برنامه‌های پرهیجان در طول هفته جایگزینی سرگرمی‌های دیگر با شرط‌بندی در طول شبانه‌روز
	انجام فعالیت‌های بدنی نظیر دوچرخه‌سواری، کوه‌پیمایی و پیاده‌روی در اوقات فراغت
	تماشای فیلم و سریال در اوقات فراغت
	کمک به درمان دانش‌آموز مبتلا به بیماری‌های روانی نظیر افسردگی
نقش مشاوران	شناسایی نیازها و دلایل مشارکت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی
	کمک‌گرفتن از مشاوران در زمینه ترک قمار
	تقویت انگیزه دانش‌آموزان در تحصیل و شغل

در شکل ۱، الگوی نهایی حاصل از یافته‌های پژوهش نشان داده شده است.

شکل ۱. الگوی نهایی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

جذابیت سایت‌های شرط‌بندی و محدودیت انتخاب برنامه‌های فراغتی مناسب، سبب شده است تا برخی دانش‌آموزان در زمان اوقات فراغتشان به مشارکت در

سایت‌های شرط‌بندی پردازند که این مسئله پیامدهای منفی بسیاری به دنبال دارد. در همین راستا، پژوهش حاضر با رویکرد راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی، انجام شد. بدین منظور عوامل متعددی شناسایی شد که در شش مقوله اصلی «نقش نیروی انتظامی، نقش خانواده، نقش فرد، نقش گروه همسالان، نقش برنامه‌های فراغتی و نقش مشاوران» قرار گرفتند.

اولین مضمون شناسایی شده در ارتباط با راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را نیروی انتظامی تشکیل می‌دهد. در چند سال اخیر، برخی کشورها در زمینه مقابله و پیشگیری از جرائم سایبری، اقدامات پیشگیرانه مؤثری را به منظور مقابله با پدیده شرط‌بندی داشته‌اند. در کشور ایران، علی‌رغم عزم راسخ نیروی انتظامی در مبارزه با پدیده شرط‌بندی‌های اینترنتی، کماکان این معضل اجتماعی به شکل بحرانی فراگیر در داخل کشور وجود دارد و روزه‌روز بر تعداد قربانیان ناشی از مشارکت در این سایت‌ها افزوده می‌شود. اساساً نیروی انتظامی نقش بسیار مهمی در مبارزه با این پدیده شوم ایفا می‌کند و لازم است تدابیر بیشتری در این باره اندیشیده شود. برخی از مفاهیمی که در این بخش شناسایی شدند شامل همکاری پلیس فتا با بانک‌ها به منظور مسدودی حساب افراد فعال در سایت‌های شرط‌بندی، برخورد با ادمین‌های کانال‌های تلگرامی و دیگر شبکه‌های مجازی تبلیغ‌کننده سایت‌های شرط‌بندی، تغییر ذهنیت افراد در ارتباط با کسب درآمد راحت از سایت‌های شرط‌بندی با همکاری سازمان‌های مربوطه، شناسایی و دستگیری گردانندگان سایت‌های شرط‌بندی و قطع دسترسی به سایت‌های آنلاین شرط‌بندی و قمار، با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط است. نتایج پژوهش در این بخش با پژوهش محسنی‌سرشت و عیدی (۱۴۰۱) همسو می‌باشد و دلیل همسویی نیز نقش نیروی انتظامی و به خصوص پلیس فتا در نظارت و برخورد با سایت‌های شرط‌بندی است.

دومین مضمون شناسایی شده در ارتباط با راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را نقش

خانواده تشکیل می‌دهد. امروزه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات به خصوصی‌ترین لایه‌های زندگی بشر نفوذ کرده و دایرهٔ شمول آن، هر روز بیشتر از دیروز می‌شود. با اذعان به فواید این فناوری، شواهد موجود مؤید این مسئله است که اگر در بهره‌مندی از آن استانداردهای لازم رعایت نشود، آثار زیان‌بار و غیرقابل جبرانی به بار خواهد آورد (بادامی و همکاران، ۱۴۰۱). در همین راستا و همان‌طور که در پژوهش حاضر بیان شد، یکی از استفاده‌های نامطلوب از فناوری‌های ارتباطی و رسانه‌ای، مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی است و در این‌بین، خانواده نقش بسیار مهمی در جلوگیری از حضور فرزندان در سایت‌های شرط‌بندی ایفا می‌کند. برخی از مفاهیم شناسایی‌شده در این بخش شامل عدم اعتیاد والدین و اعضای خانواده به مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی، تنوع‌بخشیدن به برنامه‌های فراغتی دانش‌آموزان از سوی والدین، نداشتن اعتیاد و مصرف‌نکردن مشروبات الکلی از سوی والدین، برخورداری از درآمد ماهیانه مناسب از سوی والدین، نظارت صحیح والدین بر فعالیت دانش‌آموزان در فضای مجازی و تعامل مناسب و کاربردی والدین با دانش‌آموزان است. نتایج پژوهش در این بخش با آلوچ (۲۰۲۲)، کشکر و همکاران (۱۳۹۹) و نظری‌فر و همکاران (۱۴۰۰) همسو است و دلایل همسویی نیز آگاهی والدین در ارتباط با آسیب‌های شرط‌بندی، نظارت مناسب والدین بر رفتار فرزندان، رابطهٔ عاطفی مناسب و به‌طورکلی اهمیت والدین در پیشگیری از مشارکت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی است.

سومین مضمون شناسایی‌شده در ارتباط با راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را نقش فرد تشکیل می‌دهد. بعضاً خود فرد از آسیب‌های جسمانی و روانی که در این سایت‌ها در انتظارش است؛ بی‌خبر می‌باشد و یا بعضاً مشاهده می‌شود افراد معتاد به شرط‌بندی، موضوع اعتیاد به سایت‌های شرط‌بندی را قبول ندارند و فعالیت خود را تفریحی بیان می‌کنند. یکی از عوامل مهم در اعتیاد افراد به سایت‌های شرط‌بندی؛ کنجکاوی و تفکر ذهنی در ارتباط با یک بار امتحان کردن پدیدهٔ شرط‌بندی است که همین عامل سبب می‌شود تا ترک

عادت مراجعه به سایت‌های قمار و شرط‌بندی سخت شود. درضمن بیشتر افراد مراجعه‌کننده به سایت‌های شرط‌بندی، گرفتار اعتیاد به دخانیات، مواد مخدر و مشروبات الکلی هستند و از سبک زندگی فعال و پرتحرک نیز محروم می‌باشند. همچنین تخلیه هیجانات و انرژی افراد نیز در طول روز، مورد کمک‌کننده دیگری در کاهش فعالیت افراد در سایت‌های شرط‌بندی است که این مسئله باید درارتباط با دانش‌آموزان مورد توجه قرار بگیرد. برخی دیگر از عواملی که در این بخش شناسایی شد شامل داشتن امید به آینده، اطمینان از برخورداری شغل مناسب بعد از اتمام دوران تحصیل، توسعه کیفیت زندگی فردی، افزایش خودآگاهی فردی و توانایی کنترل رفتارهای فردی می‌باشد. نتایج پژوهش در این بخش با پاولوری (۲۰۲۲)، کشکر و همکاران (۱۳۹۹) و سلطان حسینی و سلیمی (۱۳۹۸) همسو است و دلیل همسویی نیز نداشتن اعتیاد به دخانیات و مشروبات الکلی، نداشتن اعتیاد به پدیده شرط‌بندی و نقش ابعاد فردی در راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی است.

چهارمین مضمون شناسایی‌شده، نقش گروه همسالان است. داشتن دوست و برقراری روابط اجتماعی با دیگران از نیازهای اساسی فرزندان به‌خصوص در سنین نوجوانی و جوانی است. گرچه رفیق خوب و شایسته برای تمام طبقات مردم در تمام ادوار زندگی ارزنده و مهم است ولی برای نسل جوان اهمیت بیشتر دارد، زیرا جوانی دوره گسترش دوستی‌ها و رفاقت با همسالان است و جوانان که در آستانه زندگی اجتماعی قرار گرفته‌اند، می‌توانند به‌وسیله رفیق خوب و بافضیلت، شخصیت خود را تقویت کنند و استعدادها و استعدادهای اجتماعی خویش را به فعلیت درآورند و خود را برای فعالیت‌های دامن‌دار اجتماعی فردای خویش مهیا سازند (مطهری، ۱۳۸۰). گروه همسالان نقش بسیار مهمی در گرایش و یا عدم گرایش به مشارکت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی دارد. برخی از مفاهیم شناسایی‌شده در این بخش شامل برخورداری از ارتباطات مناسب روزمره با دوستان غیرفعال در سایت‌های شرط‌بندی، عدم تشویق دوستان به بخت‌آزمایی در سایت‌های قمار و شرط‌بندی، تجربه دوستان

درزمینه پیامدهای منفی مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی است. نتایج پژوهش در این بخش با پژوهش نظری فر و همکاران (۱۴۰۰) همسو می‌باشد و دلیل همسویی نیز نقش دوستان نامطلوب در گرایش به مشارکت در سایت‌های شرط‌بندی است.

پنجمین مضمون شناسایی‌شده، نقش برنامه‌های فراغتی است. اساساً داشتن یک برنامه فراغتی مناسب، منجر به توسعه کیفیت زندگی می‌شود و درهمین‌راستا وجود تفریحات، بازی‌ها و برنامه‌های فراغتی متعدد در زندگی دانش‌آموزان، درنهایت منجر به انتخاب برنامه فراغتی مناسب‌تری می‌شود. انجام فعالیت‌های مفید نظیر دوچرخه‌سواری، کوه‌پیمایی، پیاده‌روی و تماشای فیلم‌وسریال مناسب در زمان‌های فراغت، سبب کاهش حضور در سایت‌های شرط‌بندی می‌شود و لازم است دانش‌آموزان در طول شبانه‌روز با درگیرشدن در فعالیت‌های لذت‌بخش، از فعالیت در سایت‌های شرط‌بندی پرهیز کنند. نتایج پژوهش در این بخش با پژوهش سلطان حسینی و همکاران (۱۳۹۸) همسو است و دلیل همسویی نیز داشتن برنامه‌های با هیجان بالا در طول زندگی و به‌طورکلی نقش برنامه‌های فراغتی مناسب با تنوع بالا، در کاهش مشارکت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی است.

آخرین مضمون شناسایی‌شده درارتباط با راهکارهای پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان مقطع متوسطه در سایت‌های شرط‌بندی را نقش مشاوران تشکیل می‌دهد. اساساً باید در ابتدا نیازها و دلایل مشارکت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی شناسایی شود و چنانچه علت‌یابی این مسئله به‌درستی انجام نشود، نمی‌توان در مراحل ترک عادت شرط‌بندی به دانش‌آموزان کمک چندانی انجام داد. در اینجا مشاوران نقش بسیار مهمی ایفا می‌کنند و دانش‌آموزان می‌توانند درزمینه ترک شرط‌بندی از مشاوران کمک بگیرند. مورد دیگری که در این بخش باید به آن توجه کرد این است که برخی از دانش‌آموزان دچار بیماری‌هایی نظیر افسردگی هستند که این مسئله، اثری منفی در ترک سایت‌های شرط‌بندی محسوب می‌شود و مشاوران باید در تشخیص این موضوع به‌درستی عمل کنند. همچنین بیشتر دانش‌آموزانی که به

سایت‌های شرط‌بندی اعتیاد پیدا کرده‌اند، از انگیزه کافی در تحصیل و یا شغل خود برخوردار نیستند که در اینجا نیز مشاوران نقش بسیار مهمی در کاهش این بحران‌ها برعهده دارند.

درنهایت می‌توان گفت اعتیاد به شرط‌بندی‌های اینترنتی بحرانی بسیار جدی و فراگیر می‌باشد که ضروری است تدابیر لازم درخصوص عدم مشارکت دانش‌آموزان در آن اندیشیده شود. پژوهش حاضر با شناسایی این عوامل سعی در کاهش مشارکت گروه دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی داشت. مفاهیم شناسایی شده در این پژوهش، به کاهش فعالیت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی کمک می‌کند و درنهایت، سبب پیشگیری از جرائم سایبری منتج از فضای مجازی می‌شود.

پیشنهادها

۱- دانش‌آموزان باید به‌درستی آگاه شوند که شرکت در فعالیت‌های شرط‌بندی (آنلاین برخط)، غیرقانونی است و ممکن است عواقب جدی داشته باشد. این آموزش‌ها می‌توانند توسط مدارس، مراکز آموزشی و نهادهای قانونی ارائه شود. همچنین، باید تأکید بیشتری بر ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی قرار گیرد تا دانش‌آموزان به‌طور کامل درک کنند که چرا شرکت در فعالیت‌های غیرقانونی نامطلوب است.

۲- پیشنهاد می‌شود به فعالیت‌های تفریحی و سرگرمی سالم بیشتر توجه شود. با این کار، دانش‌آموزان به‌جای صرف وقت در فعالیت‌های غیرقانونی، به فعالیت‌های سازنده و مفید مشغول می‌شوند. مدارس و نهادهای ذی‌ربط باید برنامه‌های تفریحی و سرگرمی مناسب را برای دانش‌آموزان خود ارائه کنند. این برنامه‌ها می‌توانند شامل ورزش، هنر، موسیقی، بازی‌های گروهی و سفرهای آموزشی باشند.

۳- پیشنهاد می‌شود خانواده‌ها به‌طور منظم با مدارس در ارتباط باشند و در جلسات و نشست‌های خانوادگی شرکت کنند. این فعالیت‌ها به والدین اجازه می‌دهد تا با رفتار فرزندان خود آشنا شوند و در صورت لزوم، رفتارهای خود

را اصلاح کنند. همچنین، خانواده‌ها باید به دانش‌آموزان خود در مورد خطرات و عواقب شرکت در فعالیت‌های غیرقانونی آگاهی دهند و از آن‌ها بخواهند که هرگونه فعالیت مشکوک را به مسئولین مدرسه گزارش کنند.

۴- به‌طور کلی، پیشگیری از جرم مبتنی بر فعالیت دانش‌آموزان در سایت‌های شرط‌بندی نیازمند همکاری بین مدارس، نهادهای قانونی، خانواده‌ها و دانش‌آموزان است. با اجرای راهکارهای مناسب، می‌توان این فعالیت‌های غیرقانونی را به حداقل رساند و به دانش‌آموزان کمک کرد تا به‌جای صرف وقت در فعالیت‌های مخرب، بر روی توسعه شخصی و تحصیلات خود تمرکز کنند.

سپاسگزاری

نویسندگان در پایان از تمام کسانی که در انجام این پژوهش یاری رساندند، تشکر و قدردانی می‌کنند.

منابع

- آبابایی، شهرام. (۱۳۸۹). حفاظت از کودکان در برابر خطرات اینترنتی. پیام زن، ۱۳۸۹(۲۲۵). قابل بازیابی از:
https://payamezan.eshragh.ir/article_53728.html
- ابراهیمی، قربانعلی؛ رازقی، نادر؛ و مسلمی پطروودی، رقیه. (۱۳۹۰). اوقات فراغت و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن: (مطالعه موردی افراد ۶۴-۱۵ ساله شهرستان جویبار). *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۲(۴)، ۷۱-۹۸. قابل بازیابی از:
https://jlr.sdil.ac.ir/article_135770.htm
- بادامی، محمدعلی؛ مقصدادی، محمدمهدی؛ و پیلهور، مرضیه. (۱۴۰۱). جایگاه حمایت‌های حقوقی از کودکان در فضای مجازی با تأکید بر حق تربیت دینی. *پژوهش‌های حقوقی*، ۲۱(۵۰)، ۴۵۷-۴۹۴. قابل بازیابی از:
https://jlr.sdil.ac.ir/article_135770.html
- جاویدی، مجتبی. (۱۳۹۵). ماهیت جرم از دیدگاه دورکیم، با رویکردی روش‌شناسانه. *معرفت فرهنگی اجتماعی*، ۲۹(۸)، ۱۱۵-۱۳۴. قابل بازیابی از:
<http://ensani.ir/fa/article/375419/>
- حاجی‌تبار فیروزجائی، حسن. (۱۳۹۸). نقش نهادهای مذهبی در پیشگیری از جرم: چالش‌ها و راهکارهای مقابله با آن. *پژوهش‌های فقه و حقوق اسلامی (فقه و مبانی حقوق اسلامی)*، ۱۵(۵۶)، ۴۷-۶۸. قابل بازیابی از:
<https://www.sid.ir/Fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=481755>
- خالقی، ابوالفتح؛ و فرخی‌نیا، سیمین. (۱۴۰۰). ابعاد فقهی و جرم‌شناختی شرط‌بندی در فضای مجازی. *فصلنامه تمدن حقوقی*، ۴(۸)، ۷-۲۷. قابل بازیابی از:
https://www.pzhfars.ir/article_130936.html
- خانعلی‌پور واجارگاه، سکینه؛ و عظیمی، میثم. (۱۳۹۹). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح ماده‌واحد اصلاح مواد ۷۰۵ تا ۷۱۱ کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی». تهران، ایران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
<https://www.sid.ir/paper/790512/fa>

- ذوالفقاری، حسین؛ و فعال، صیدال. (۱۳۹۴). بررسی نقش پلیس در پیشگیری اجتماعی از جرم (مطالعه موردی منطقه ۲ و ۱۲ شهر تهران. فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۶(۴۱)، ۴۵-۲۳. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/paper/502598/f>
- دهقان قهفرخی، امین؛ و رشیدلمیر، امین. (۱۳۹۶). طرد اجتماعی، بزهکاری جوانان و مشارکت ورزشی. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۹(۴)، ۱۶-۹. قابل بازیابی از: http://www.sportrc.ir/article_60140.html
- رحمتی، منصور؛ یزدانی، محمدحسن؛ و پاشازاده، اصغر. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم درگیری (مطالعه موردی: شهر اردبیل). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۱)، ۱۷۵-۱۹۰. قابل بازیابی از: https://jshsp.rasht.iau.ir/article_681344.html
- رحیم‌پور ازغدی، طاهره؛ و کرمانی، مهدی. (۱۴۰۱). عرصه‌های فراغتی و فرصت‌زایی برای نقش‌آفرینی اجتماعی زنان (مطالعه موردی: عصر صفویه در ایران). مطالعات اسلامی زنان و خانواده، ۹(۱۷)، ۲۵۵-۲۵۰. قابل بازیابی از: https://pubs.jz.ac.ir/article_166024.html
- ساعت‌چیان، وحید؛ محمودی، احمد؛ عزیزی، بهادر؛ و امیری پریان، سارا. (۱۴۰۲). بررسی نقش نحوه گذران اوقات فراغت ورزشی در سبک زندگی اسلامی دانش‌آموزان دختر. پژوهش در دین و سلامت، ۹(۱)، ۴۹-۳۳. قابل بازیابی از: <https://journals.sbmu.ac.ir/jrrh/article/view/34228>
- سلطان حسینی، محمد؛ و سلیمی، طیبی. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مشارکت افراد در شرط‌بندی‌های ورزشی (مطالعه موردی: ورزش فوتبال). رویکردهایی نوین در مدیریت ورزشی، ۷(۲۷)، ۱۴۷-۱۶۰. قابل بازیابی از: <file:///C:/Users/ifix/Downloads/ntsmj-v7n27p147-fa.pdf>
- صالحی، رسول. (۱۳۹۸). نقش پلیس در پیشگیری از جرم. فصلنامه دانش انتظامی اصفهان، ۱۹(۱)، ۱۷-۱. قابل بازیابی از: <https://oa.mg/work/3109955450>

— سیفوریان، مهدی؛ شعبانی‌مقدم، کیوان؛ سیدعامری، میرحسین؛ و فراهانی، ابوالفضل. (۱۴۰۲). بررسی میانجی حمایت اجتماعی ادراک‌شده در پیش‌بینی انگیزش شرط‌بندی فوتبال بر اساس نگرش و تکانشگری. *روان‌شناسی ورزش، (انتشار آنلاین)*. قابل‌بازیابی از:

https://mbsp.sbu.ac.ir/article_102375.html

— کبیری، سعید؛ مداحی، جواد؛ حیدری، حسین؛ و آخوندی، مهدیه. (۱۴۰۱). تبیین تأثیر فشارهای اقتصادی بر شرط‌بندی‌های ورزشی غیرقانونی آنلاین: کاربست تجربی نظریه فشار عمومی اگنیو. *دوفصلنامه مسائل اجتماعی ایران، ۱۳(۲)*، ۲۱۳-۲۳۷. (انتشار آنلاین). قابل‌بازیابی از:

<https://jspi.khu.ac.ir/article-1-3499-fa.html>

— کتانچی، الناز؛ و پورقهرمانی، بابک. (۱۳۹۸). سیاست‌های نمادین معاهده جرائم سایبری شورای اروپا. *فصلنامه مطالعات بین‌المللی، ۱۶(۲)*، ۳۱-۴۷. قابل‌بازیابی از:

https://www.isjq.ir/article_99238.html

— کشر، سارا؛ جاوید، فضائل؛ و بهادر، حسین. (۱۳۹۹). آسیب‌شناسی شرط‌بندی مجازی فوتبال و راهکارهای پیشگیری از آن. *مطالعات بازاریابی ورزشی، ۱(۳)*، ۱۰۵-۱۳۲. قابل‌بازیابی از:

https://gsmsmr.uok.ac.ir/article_61616.html

— محسنی سرشت، طاهره؛ و عیدی، حسین. (۱۴۰۱). انگیزاننده‌ها و پیامدهای شرط‌بندی در فوتبال؛ رویکرد ساختاری. *مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، ۱۰(۱)*، ۲۹-۳۹. قابل‌بازیابی از:

https://sportmedia.journals.pnu.ac.ir/article_8648.html

— مطهری، محمدرضا. (۱۳۸۰). نقش دوستان در شکل‌گیری نوجوانان. *پیام زن، ۱۳۸۰(۱۱۷)*. قابل‌بازیابی از:

<https://hawzah.net/fa/Magazine/View/3992/4106/24279>

— منصورآبادی، عباس؛ محمود میرخلیلی، سید؛ و کرامتی معز، هادی. (۱۴۰۰). پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان در شبکه‌های اجتماعی مجازی با

تأکید بر نقش نظارتی شورای عالی فضای مجازی و پلیس فتا. فصلنامه علمی مطالعات بین‌المللی پلیس، ۱۲(۲)، ۲۹-۵۲. قابل بازیابی از:

<https://www.magiran.com/paper/2269928>

– میری، سمیه؛ سهراب‌زاده، مه‌ران؛ و خوش‌بیانی آرانی، فاطمه. (۱۴۰۲). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر تمایل به ارتکاب رفتارهای انحرافی دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان. *مطالعات جامعه‌شناسی*، قابل بازیابی از:

https://journals.iau.ir/article_681310.html

– نادری، احمد. (۱۴۰۱). مطالعه کیفی پدیده شرط‌بندی اینترنتی. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۱(۴)، ۱۰۲۳-۱۰۳۸. قابل بازیابی از:

https://jisr.ut.ac.ir/article_89334.html

– نظری‌فر، حسین؛ بهاری، رقیه؛ و پژهان، علی. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های ارتکاب به جرم در فضای مجازی (سایبری) افسران بخش جرائم سایبری در سال ۱۳۹۶. *پژوهش اجتماعی*، ۱۳(۵۳)، ۲۶-۴۷. قابل بازیابی از:

https://jsr.riau.ac.ir/issue_358_390.html

– نیک‌منش، زهرا؛ و زندوکیلی، مریم. (۱۳۹۴). تأثیر آموزش مثبت‌نگری بر کیفیت زندگی، افسردگی، اضطراب و استرس بزهکاران نوجوان. *پژوهش‌نامه روان‌شناسی مثبت*، ۱(۲)، ۶۴-۵۳. قابل بازیابی از:

https://ppls.ui.ac.ir/article_18997.html

– Aluoch, J. (2022). Social factors influencing participation of Jaramogi Oginga Odinga university of science and technology students in Sports betting in Bondo sub-county, Kenya (Doctoral dissertation, Maseno University). Retrieved from:

<https://repository.maseno.ac.ke/bitstream/handle/123456789/5588/ALUOCH%20JOSEPHINE.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

– Andrews JP, Andrews GJ. Life in a secure unit: The rehabilitation of young people through the use of sport. *Social Science & Medicine* 2003; 56(3): 531-550. Retrieved from:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12570972/>:

– Barsulai, C. (2022). Prevalence, Risk Factors and Protective Factors Associated with Problem Gambling among Strathmore

University Students in Nairobi County, Kenya (Doctoral dissertation, Daystar University School of Applied Human Sciences). Retrieved from:

<http://repository.daystar.ac.ke/handle/123456789/4050>

– Budiman, R., Romadini, N. A., Aziz, M. A. H., & Pratama, A. G. (2022). The Impact of Online Gambling Among Indonesian Teens and Technology. *IAIC Transactions on Sustainable Digital Innovation (ITSDI)*, 3(2), 162-167. Retrieved from:

<https://media.neliti.com/media/publications/419479-the-impact-of-online-gambling-among-indo-27812b6a.pdf>

– De Jans, S. (2023). The effectiveness of betting odds in digital gambling advertising for sports betting. *International Gambling Studies*, 23(1), 75-95. Retrieved from:

<https://ideas.repec.org/a/taf/intgms/v23y2023i1p75-95.html>

– Etuk, R., Xu, T., Abarbanel, B., Potenza, M. N., & Kraus, S. W. (2022). Sports betting around the world: A systematic review. *Journal of Behavioral Addictions*, 11(3), 689-715. Retrieved from:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36067022/>

– Goodwin, B. C., Browne, M., Rockloff, M., & Rose, J. (2017). A typical problem gambler affects six others. *International Gambling Studies*, 17(2), 276-289. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/317387586_A_typical_problem_gambler_affects_six_others

– Grant, J. E., & Potenza, M. N. (Eds.). (2021). *Gambling Disorder: A Clinical Guide to Treatment*. American Psychiatric Pub. Retrieved from:

<https://psychiatryonline.org/doi/book/10.1176/appi.books.9781615373987>

– Langham, E., Thorne, H., Browne, M., Donaldson, P., Rose, J., & Rockloff, M. (2015). Understanding gambling related harm: A proposed definition, conceptual framework, and taxonomy of harms. *BMC public health*, 16, 1-23. Retrieved from:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26818137/>

– Moreira, D., Azeredo, A., & Dias, P. (2023). Risk factors for gambling disorder: a systematic review. *Journal of gambling studies*, 1-29. Retrieved from:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9994414/>

- Nyemcsok, C., Pitt, H., Kremer, P., & Thomas, S. L. (2022). Young men’s perceptions about the risks associated with sports betting: a critical qualitative inquiry. *BMC Public Health*, 22(1), 867. Retrieved from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35501801/>
- Pawalluri, T. (2022). The Existence of Online Gambling in Adolescents based on Sociological Studies. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 11, 6-12. Retrieved from: <https://zienjournals.com/index.php/jpip/article/view/2227>

